

B

L

T

Glasilo
Društva
baletnih
umetnikov
Slovenije

A

E

Leto VI
številki
1-2
april
2006

Namesto

uvodnika

*V iskanju že najdenega kačipotata
Postno premišljevanje*

Sredi golega otoka tehnike in civilizacije, najrazličnejših smeri v iskanju učinkovitih načinov za višjo gospodarsko rast, že skoraj zapovedani in zaukazani sreči in na drugi strani papagajskemu ponavljanju o krizi vrednot, izgubi kačipotata, ki bi človeštvo rešil pred moro vsakdanjega življenja in omilil najrazličnejše strahove in končno odkril odgovor na vprašanje *kaj je resnica*, ni odveč spomniti, da so že pred Kristusovim rojstvom razumniki, ki so hoteli ali pa so dejansko vladali, ljudstvo in posameznike spraševali, kaj je resnica. In ne da bi čakali na odgovor, so šli in z lažjo reševali opravila, ki so jim bila zaupana. In ko so v pričevanju resnice umorili Kristusa, pilati še naprej mimogrede sprašujejo, kaj je resnica in si hodijo umivat roke v vodah posvečenih laži. Že v mali šoli filozofije se lahko poučiš, da je logična resnica skladnost razuma s spoznanjem, moralna pa skladnost zunanje govorice notranji sodbi govorca.

Bolj po gospodinjsko rečeno, prav nič ni moralen tisti, ki ti npr. zatrjuje, da ga projekt niti malo ne zanima, da sploh ni užaljen, ker ga niso povabili k sodelovanju, da se sploh ne želi več vpletati v zadevo ... v sebi pa si neizmerno želi biti zraven, biti vpleten. Dobronamerni poskusi, naj vendarle govori po resnici, velikokrat ne zaležejo. Njegovi dokazi, da ga zadeva niti malo ne zanima, pa postajajo tragično smešni. Temu, kar je nasprotno logični resnici, pravimo zmota; temu, kar je nasprotno moralni, pa pravimo laž. Drži, da je lahko kdo resnicoljuben in govori, kar misli, čeprav je v zmoti; prav tako pa lahko nekdo govori nekaj, kar je logična resnica in pri tem laže. In ni se težko strinjati, da se zmota rodi iz laži.

Ko bi popolna resnicoljubnost postala naša vladarica in bi vodila vse naše odnose, potem bi bilo konec laži, zmote bi izginile in malo po malo bi se nam odkrivala resnica. Resnicoljubnosti pa žal in hkrati na srečo ne moremo uzakoniti. Vsak lahko sklene, da ne bo nikoli lagal ne po naročilu ne po opustitvi. Vsak sam

pri sebi mora skleniti, ne le da ne bo govoril laži, temveč tudi da ne bo zamolčeval resnice. K udejanjanju takšnega sklepa pa lahko pomaga tudi umetnost. Tista umetnost, ki človeka etično vznemiri, mu napolnjuje in širi duha in mu v nesprenevedavem jeziku govori o veri, upanju in ljubezni; o večnih vrednotah, ki niso zgolj krščanske, ampak občečloveške. Z njimi ni nič narobe. Nič se v svojem bistvu niso spremenile in prav nič jih ni treba spreminjati ali celo nadomeščati. Le živeti moramo po njih. Za nobeno krizo vrednot ne gre, gre bolj za krizo naše osebnosti. Plesno gledališče je to v zadnjem času že nekajkrat poskušalo »odplesati« in nemalokrat za moj občutek kar preveč potenciralo to krizo današnjega sveta. Človeštvo, katerega nepogrešljivi del je umetnost, tudi plesna, pa morda bolj kot kdajkoli poprej potrebuje na moralnem področju neki »presežek«; lahko bi rekli nekakšno »tehniko«, ki bi spominjala na učinkovitost tehnike, ki jo je razvil človeški razum za obvladovanje narave. Človek potrebuje to drugo tehniko za obvladovanje svoje lastne narave, ki pa je osebnostna, materialna in duhovna hkrati. Ta tehnika temelji na človekovih zmožnostih, da svoje bivanje in življenje smiselno izpolni. Morda je priložnost za življenje te tehnike tudi v ceremonijah, v nekdanjih svečanostih, v že videnem, slišnem, občutenem, a nemalokrat izrinjenem v imenu »novega«. Morda bi se, nekoliko grobo rečeno, plesno »psihiatriziranje« lahko nekoliko oddahnilo in dalo prostor plesnemu izrazu optimizma, vere v človeka, v njegovo enkratno, neponovljivo

osebnost, njegove vrednote. Kronični nezadovoljniji z vsem in vsemi, predvsem pa s samim seboj, nemara poreko: »Je ob vsem tem, ko na vsakem koraku opažamo, kako na svetu izginja človeka vredno življenje, sploh še mogoče in etično, da nekdo na glas izraža optimizem in vero v človeka?« Naj na vprašanje odgovorim z vprašanjem: »Pa je etično in vredno človeka opustiti upanje, vero, ljubezen? Mar niso te tri vrednote najbolj potrebne in upravičene, pričakovane in zelene tudi v umetnosti, in to nemara najbolj prav takrat, ko se na glas odpirajo globeli ubupa?«

Ko se politika, gospodarstvo, ekonomija, tržno naravnana umetnost ... odtegnejo človekovemu moralnemu nadzoru, ga ločijo, odtrgajo od kulture vere in duha. Kako blizu mi je spet Herman Hesse: »*Za hrbtom civilizacije skriva zemlja cele gore žindre, neznanske kupe smeti ... Zato da ima človeštvo parne stroje in turbine, mora plačati z neskončnim uničevanjem podobe zemlje in podobe človeka, plačati mora z gubami na obrazih delavcev, z gubami na obrazih podjetnikov, z dušo, ki je okrneta, s stavkami in vojnama, s samimi gnusnimi stvarmi, medtem ko človeku ni bilo treba plačati nobene cene za iznajdbo violine in zato, da je nekdo napisal arije v Figarovi svatbi ...*«

Kar ne morem mimo besed, ki nam jih je ob letošnjem svetovnem dnevu gledališča namenil mehiški dramatik Victor Hugo Rascon Banda: »*Gledališče mora živeti, da bi razumeli, kaj se dogaja z nami, da bi prenesli bolečino, ki je v zraku, pa tudi zato, ker pri naša žarek upanja v kaos in nočno moro vsakdanjega življenja. Naj živijo vsi, ki darujejo obredje gledališča! Naj živi gledališče!*« In naj primaknem: »Naj živi plesno gledališče, v katerem je dovolj prostora tudi za tisti ples, ki je blizu človekovi proseči, zahvalni, vzneseni molitvi, obupani, upa polni ... molitvi, usmerjeni v nebo nad nami!«

Mnogo prijazno naklonjene nove pomladi, poln jerbas velikonočnih dobrot in sporočil pošiljam z besedami iz Pridige na Gori: »*Ne bodite torej v skrbeh za jutri; kajti jutrišnji dan bo imel skrb sam zase; zadosti je dnevu njegova lastna teža.*«

Katarina Lavš

Svetovni dan

plesa

Mednarodni dan plesa 29. april 2006

29. aprila bomo – kot že tradicionalno od leta 1982 dalje slavili svetovni dan plesa, ki ga je v počastitev rojstva plesnega reformatorja Jean-Georges Noverra osnoval mednarodni gledališki inštitut pri Unescu.

Vsako leto ugledna osebnost iz sveta plesa napiše poslanico, ki obkroži svet.

Letos je ta čast pripadla Norodomu Sihamoniju, kralju Kambodže, sinu slovitega očeta, kralja Kambodže, Norodoma Sihanouka.

Sihamoni je s študijem gledaliških, glasbenih in plesnih umetnosti pričel v Pragi, nadaljeval v Kambodži, Koreji in Parizu.

V poslanici nam posreduje sledeče misli:

Sporočilo njegovega veličanstva Preah Bat Samdech Preah Boromneath Norodom Sihamonija, kralja Kambodže:

Ples ne potrebuje peresa in ne čopiča, edino, kar je nujno potrebno, je človekovo telo.

Vsako gibanje je navdihnjeno s plesom, gibati se pomeni plesati. Ples zahteva skrajno vdanost telesa, razuma in duše. Le tisti, ki se mu resnično prepustijo, lahko sledijo tej zahtevni poti. Na njej jim asketska disciplina izoblikuje tako značaj kot telo

in nagrada za takšno vdanost je stokratna. Svoboda se ne more približati temu,

kar je doseženo z obvladovanjem duha nad telesom.

Za nas Kmere je ples v svoji najbolj dovršeni obliki način zблиževanja

z bogovi. Na tak način ples postane

molitev, neizogiben obred za svet, ki napreduje,

nas preseže v božanskosti in

nas dvigne do nadnaravnih višin.

Ob mednarodnem dnevu plesa naj plesalci Kraljevega baleta Kambodže

posredujejo za vse nas.

S plesom povsod okrepimo plemenito izkustvo strpnosti,

tako odločilno za vse človeštvo v tem letu 2006.

(prepoved Mojca Brecljnik)

Premiere

5. Gala koncert novih baletnih koreografij na slovensko glasbo

je svojo premiero doživel v Mariboru 5. novembra 2005, se predstavil Ljubljani 13. in 27. novembra ter razveselil hvaležno publiko v Sežani 11. decembra 2005.

V skladu s stoletno tradicijo glasbeno-baletnega sožitja na Slovenskem je Društvo baletnih umetnikov Slovenije že petič organiziralo in oblikovalo večer novih baletnih koreografij na slovensko glasbo, ki postaja ena od priljubljenih tradicij na baletnem področju pri nas.

Pomembnost dogodka smo obeležili karseda svečano, saj je ravno baletna produkcija na plesnem področju, v poplavi vsakovrstnih zvrsti, najbolj deficitarna.

Podobno se v zadnjem času godi tudi slovenskim skladateljem, ki izven naših večerov le hudo poredko doživijo srečanje z baletno umetnostjo.

Vsekakor pa je srečna posledica naših večerov tudi navezovanje baletnih ustvarjalcev z glasbenimi krogi, ki tradicionalno niso hodili skupne poti. Razveseljivi so trenutki njihovega skupnega pojavljanja v programih različnih projektov skozi vse leto.

Letos smo prireditve nadgradili, saj nam je uspelo vzpostaviti sodelovanje s Slovenci v zamejstvu (Amerika), pri čemer so nam pomagal tudi Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, veleposlaništvo ZDA v Ljubljani, Slovenski umetniški svet pri Univerzi Milwaukee-Wisconsin in Milwaukee Dance Theatre.

Krstno smo predstavili dve glasbeni kompoziciji avtorjev Kaje Lomovšek in Boruta Kržišnika. Poleg njiju so mlade koreografe navdihnili še zvoki Janija Goloba, Janeza Gregorca, Jacobusa Gallusa Petelina, Luciana Marije Škerjanca, Alda Kumarja, okteta Deseti brat s pesmijo Zorka Prelovca in skupine Silence. K sodelovanju je bilo povabljen večje število oseb, ki v zakladnici svojega plesnega znanja nosijo tudi baletno klasiko in so

po presoji vodstva društva potencialni nosilci naše baletne koreografske prihodnosti. Predstavilo se je rekordnih enajst koreografov v osmih koreografskih novitetah. Od koreografov, ki jih poznamo iz prejšnjih let, smo gostili le tri.

V želji, da kljub pisanosti glasbenih predlog oz. koreografskih idej oblikujemo zaključen umetniški večer, smo k sodelovanju ponovno povabili scenarista in avtorja tekstov Tomaža Letnarja. Njegova »sporočila«, ki jih je interpretiral igralec Janez Hočevar Rifle in skozi predstavo popeljala baletna plesalka Ana Hrastelj, so našla pot v številna srca obiskovalcev prireditve.

Uredništvo za resno glasbo in balet TV Slovenije, pod uredništvom Danice Dolinar, je tudi tokrat poskrbelo, da je baletna umetnost zaživela v številnih domovih televizijskih gledalcev, za kar smo izjemno hvaležni. Počaščeni smo tudi z »darili« avtorjev glasb in založb, ki so nam ljubezno dovolili objavo svojih del.

Za pomoč se zahvaljujemo tudi Ministrstvu za kulturo, mestni in občinski in operno-baletni gledališčema Ljubljane in Maribora, podjetju Rutar in številnim posameznikom.

Plakat za 5. Gala večer – Oblikovalka Neva Štemberger

TANGO BALET
Koreografija: Uroš Andič in
Tonca Novotny
Glasba: Kaja Lomovšek
Ples: Antonija Novotny,
Sonja Kerin, Uroš Andič,
Andrej Novotny

Foto Ivan Vinovrški

Sonja Kerin, Tonca in Andrej Novotny, Uroš Andič

SANJE?
Koreografija in ples: Nastja Bremec
Glasba: Skupina Silence

Foto Ivan Vinovrški

Nastja Bremec

IGRA
Koreografija: Andrew Stevens
Glasba: Jani Golob
Ples: Rita Pollacchi / Živa Droljc,
Mihael Žvegljč / Gaj Rudolf

Foto Ivan Vinovrški

Rita Pollacchi, Mihael Žvegljč

ZGODBA O NJEJ
Koreografija in ples: Kristina
Pojbič Champaigne in Kjara
Starič
Glasba: Janez Gregorc
Koncept in režija: Branko
Završan

Foto Ivan Vinovrški

Kristina Pojbič Champaigne, Kjara Starič

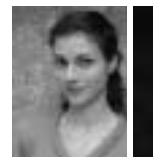

GIARDINO ARMONICO
Koreografija Christian Guerematchi
Glasba: Jacobus Gallus Petelin
Ples: Tamara Divjak, Ines Urošević,
Alenka Kostrevc, Christian Guerematchi

Foto Ivan Vinovrški

Tamara Divjak, Christian Guerematchi

SENTIMENTO
Koreografija in ples: Bojana
Otrin Nenadović in Jaš
Otrin
Glasba: Lucian Marija
Škerjanc

Foto Ivan Vinovrški

Bojana Otrin Nenadović, Jaš Otrin

**I STILL DON'T KNOW
(ŠE VEDNO NE VEM)**
Koreografija: Isabelle Kralj
Glasba: Borut Kržišnik / Aldo Kumar
Ples: Urša Vidmar / Nena Vrhovec
Stevens, Stefan Capraroïu / Dejan
Srhoj / Andrew Stevens

Foto Ivan Vinovrški

Urša Vidmar, Stefan Capraroïu

DESETNICA
Koreografija: Siniša Bukinac
Glasba: Oktet Deseti brat (avtor Zorko
Prelovec)
Ples: Dana Petretič in Siniša Bukinac

Foto Ivan Vinovrški

Dana Petretič, Siniša Bukinac

Plesalcem in koreografom smo namenili skromne honorarje, ki za vse priprave in izvedbe predstav pomenijo resnično zgolj simboliko.

Naj za konec izpostavimo še dejstvo, da je organizacijsko in producersko delo s strani članov izvršnega odbora društva,

vklučno s predsednikom, v celoti prostovoljno in v celoti podrejeno osnovni nalogi, ki smo si jo zadali ob prevzemu mandata: propagiranje in razvoj naše baletne umetnosti in umeščanje le-te na primernejše mesto v našem kulturnem prostoru.

Premiere

Maribor: *Labodje jezero*

Datum: 18. november 2005

Glasba: Peter Iljič Čajkovski

Koreograf in režiser Viktor Litvinov je ob asistenci Iraide Lukašove upodobil publiki morda najpriljubljenejši klasični balet, ki je ob odlični vseslovenski promociji osrečil številne gledalce, manj pa tiste, ki niso mogli vedeti, da bo zanimanje za predstavo tolikšno, da bodo ponovitvene predstave pretežno razprodane že pred premiero in so tako nehote ostali na zunanji strani vrat gledališča.

Belega in črnega laboda ter Princa Siegfrieda sta na premieri v odlični formi odplesala prvaka mariborskega baleta Alenka Ribič Laufer in Anton Bogov, ki se uvršča med zelo iskane goste v številnih gledališčih tudi v tujini. V nekaterih ponovitvah sta se predstavila še dva para: Viara Načeva, rojena v Bolgariji in trenutno prva solistka v Berlinski državni operi, in Ronald Savković, rojen na Reki, naši gledalci ga poznajo iz preteklih let, in prav tako zaseda mesto prvega solista v istem gledališču kot Viara. Ljubiteljem baletne umetnosti pa je ostal nepozaben ukrajinski par Anastazija in Denis Matvijenko, ki sta prejemnika številnih laskavih priznanj z najuglednejših baletnih tekmovanj širom sveta.

Foto Ivan Vinovrški

Labodje jezero – Alenka Ribič Laufer, Anton Bogov in baletni zbor

Foto Ivan Vinovrški

Labodje jezero – Anastazija in Denis Matvijenko

Ljubljana: *Romeo in Julija*

Datum: 11. februar 2006

Glasba: Sergej S. Prokofjev

Izjemno razveseljujoče je dejstvo, da je tudi ljubljanski balet pripravil baletno predstavo, za katero so potrebni dodatni sedeži in dodatni termini za predstave.

Naš stari znanec **Yuri Vámos**, plesalec in koreograf madžarskega porekla, je z ljubljanskim baletnim ansamblom pripravil svojo že četrto uspešnico. Čeprav je dogajanje prestavil iz renesanse v trideseta leta 20. stoletja, predstava ni izgubila na svojem shakespearijanstvu. Vámosovo videnje in razumevanje Romea in Julije v luči mladostniške naivne razigranosti, nebrzdanega veselja do življenja in hkrati sposobnosti doživetja najglobljih človeških čustev je v ljubljanskem ansamblu našlo plodna tla. Predstava je baletnim plesalcem ponudila možnost, da zaživijo in razkrijejo svoje resnične umetniške potenciale in na veliko veselje nas je velika večina med njimi navdušila. Koreografija je tako rekoč pisana na kožo naši Ani Klačnji in Lukasu Zuschlagu, ki je po rodu iz Avstrije. Ponujeno priložnost sta izvrstno izkoristila. Gostujoči par Maria Antonova in Guy Albouy kljub svojim nespornim profesionalnim baletnim kvaliteta, morda prav zaradi svoje umetniške zrelosti, nista mogla vstopiti v svet mladostne razigranosti in »kemije«, ki se je primerila domačemu paru. Spontani prisrčni aplavzi, ki na običajni abonmajski predstavi izražajo navdušenje in ga včasih pogrešamo na premierah, govorijo sami zase. Srčno upamo, da bo predstava kar najdlje ostala na repertoarju in osrečevala ljubitelje baletne umetnosti.

Ena od možnosti videti »zamujeno«: Romea in Julijo si lahko ogledate v sredo, 19. julija 2006 v Cankarjevem domu.

Arhiv SNG Opera in balet Ljubljana / Robert Balen

Romeo in Julija – Ana Klačnja, Lukas Zuschlag

Arhiv SNG Opera in balet Ljubljana / Robert Balen

Romeo in Julija – baletni ansambel

Maribor: **Tinko Polovinko**

Datum: 16. februar 2006

Glasba: Jani Golob, Tomaž Habe, Peter Kopač, Andrej Misson, Peter Šavli.

Društvo slovenskih skladateljev (DSS) je že dlje časa načrtovalo projekt, s katerim bi počastilo spomin na izjemno delo skladatelja Janeza Bitenca, brez katerega ustvarjalnosti je minilo le redko katero naše otroštvo. Povabilo k sodelovanju je sprejelo Društvo baletnih umetnikov Slovenije in izoblikovala se je ideja o baletni zgodbi – otroškem baletu Tinko Polovinko. Scenarij zanj je po predlogi Janeza Bitenca napisal letošnji prejemnik Prešernove nagrade Milan Dekleva, koreografijo oblikoval **Vlasto Dedovič** ob asistenci Maruše Vidmar, pet skladateljev pa je strnilo svoje melodije v petih slikah, ki jih je zaplesalo in odigralo osemnajst plesalcev – od profesionalnih baletnikov, prek učencev in dijakov ljubljanske baletne šole do Alene Medich, zmagovalke na lanskoletnem državnem baletnem tekmovanju, do Tinka Polovinka, ki ga je upodobil trikratni mladinski svetovni prvak v stepu, show dancu in hip-hopu Anže Škrube. Slednja sta v preteklosti že predstavljala Slovenijo na evrovizijskih tekmovanjih mladih plesalcev v tujini. Krstno izvedbo glasbe je izvedel Komorni orkester solistov DSS pod dirigentskim vodstvom Marka Hribernika. Rezultat – velika dvorana SNG Opera in balet Maribor je bila nabito polna otrok, ki so navdušeno spremljali in sodelovali pri izvedbi. Upamo ...

Foto Ivan Vinovrški

Tinko Polovinko – Alena Medich, Anže Škrube in Metevž Česen

Novo operno delo skladatelja **Lojzeta Lebiča** z naslovom ***Iz veka vekov*** je doživelo krstno izvedbo v petek, 24. marca 2006, v veliki dvorani SNG Opera in balet Maribor. Avtorica projekta in hkrati tudi dirigentka uprizoritve je **Karmina Šilec**, voditeljica našega odličnega zbora Carmina Slovenica, ki je tudi sodeloval v predstavi. Režijo je podpisal Jernej Lorenci, za gibalno področje sodelujočih baletnih plesalcev pa je poskrbela **Tanja Zgonc**.

Članica našega društva **Isabelle Elvira Kralj** je botrovala koreografiji v multimedialnem post-human sci-fi jazz spectaclu ***Museum of life and death*** (Muzej življenja in smrti) Andya Kirschnerja, avtorja glasbe, adaptacije in novih tekstov, digitalne animacije, videografije, projekcij in režije. Projekt je po več letih priprav doživel svetovno premiero 10. februarja 2006 v Marcus Centru for Performnig Atrs v Milwaukeeju (Wisconsin) in doživel ponovitve v Ann Arbourju (Michigan). Tehnološko izjemno zahteven projekt sestavljajo tri velika projekcijska platna za projekcije in video animacije, avtorska glasba, posneta

besedila ter gibalna interpretacija treh protagonistov, kar vse zahteva nemalo napora za natančno usklajenost. Med nastopajočimi je bil poleg Isabelle Kralj in Marka Andersona kot gost predsednik DBUS Vojko Vidmar. Predstavo si je v Milwaukeeju ogledal tudi generalni konzul RS v Clevelandu dr. Zvone Žigon.

Foto Vojko Vidmar

Museum of Life and Death – Mark Anderson

24. marca 2006 smo si v HNK Zagreb ogledali premiero novega baleta z naslovom ***Maestro***, s katerim so se tamkajšnji kulturniki poklonili velikanu hrvaške glasbene umetnosti Borisu Papandopulu ob stoletnici njegovega rojstva. Koreografijo, ki so jo poimenovali »fantastični balet v dveh dejanjih in desetih slikah« in ima za izhodišče skladateljevo biografijo (scenarij Nedjeljko Fabria), je pripravila **Ljiljana Gvozdenović**. Med velikim številom nastopajočih baletnih plesalcev je naslovno vlogo Maestra oblikoval prvak mariborskega baleta, član našega društva, Anton Bogov.

Foto Vojko Vidmar

Maestro – zaključni poklon predstave

Na dan 1. aprila 2006 (ni šala ☺) pa smo si ogledali letno predstavitev učencev in dijakov Glasbene in baletne šole iz Maribora. Ravnatelj šole Anton Gorjanc in vodja baletnega oddelka Helena Valerija Krieger sta napela vse sile, da bi nastop ob 60-letnici šole izzvenel kar najbolj svečano in so zato pripravili Baletni večer. V prvem delu so se predstavili najmlajši iz baletnih pripravnic (do 10. leta starosti) v **Zelenjavč**kih, ki jih je pripravila Mateja Brečko. V drugem delu večera smo videli pravi balet, **La Sylphide**, za katerega je glasbo napisal Herman Severin Løvenskiold, koreografijo pa je po originalu (Avgust Bournonville) priredil **Raymond Chai**, plesalec in koreograf iz Malezije – njegovo baletno delovanje je potekalo

La Sylphide – Mirjana Šrot, Anton Bogov in dijakinje Srednje baletne šole Maribor

pretežno na Portugalskem in v Londonu. Naslovno vlogo La Sylphide je plesala Mirjana Šrot, ostale tri letošnje maturantke, Tjaša Stergulec, Anja Šuman in Ana Germ, pa so si razdelile ostale solistične vloge. Kot partner Mirjani Šrot v vlogi Jamesa je kot običajno zablestel gost, prvak mariborskega baleta Anton Bogov. Zaradi vsakoletnega izjemnega zanimanja za šolsko predstavitev, so se tudi v Mariboru odločili za ponovitev dogodka.

Nagrade

Prestizžno kulturno nagrado mesta Maribor, GLAZERJEVO LISTINO, za leto 2005 je prejel prvak mariborskega baleta **Anton Bogov**, in to za oblikovanje vlog Johna v baletu Grk Zorba in Princa Siegfrieda v baletu Labodje jezero.

(Uradna utemeljitev)

Anton Bogov, rojen v Omsku (Rusija), je že v rani mladosti pokazal osupljivo nadarjenost in izjemno odrsko »karizmo«, saj je že za časa šolanja v Alma Ati z velikim uspehom nastopal na šolskih produkcijah in gledaliških predstavah v takojšnjem gledališču. Član baleta SNG Maribor je postal leta 1994, že leta 1996 je postal solist in tako prvak baleta SNG Maribor.

Njegov repertoar obsega skoraj vse najpomembnejše in tehnično ter interpretacijsko najzahtevnejše vloge v baletih, kot so: Giselle, Labodje jezero, Navihanka, Don Kihot, Romeo in Julija, Šeherezada, Carmen, Spartak, Coppelia, Bajadera, Hrestač, Trnuljčica in druge. Postal je nosilec repertoarja klasičnega baleta mariborskega pa tudi ljubljanskega gledališča, ob tem pa je reden in težko pričakovani gost številnih drugih gledališč po Evropi in širše. Tako nastopa v Operi v Gradcu v Hrvaškem narodnem gledališču v Zagrebu, v Narodnem gledališču v Splitu, v Narodnem gledališču v Pragi ter gledališčih v Toulonu, Bregenzu, Bukarešti, Osaki, Atlanti ipd.

Velike in mednarodno odmevne in priznane uspehe niza Bogov tudi na številnih mednarodnih baletnih tekmovanjih. Tako je osvojil nagrade v Sloveniji, Koreji, na Madžarskem, v Bolgariji, na Japonskem, v Luxemburgu, na Kitajskem in drugod. Slovenski plesni strokovnjaki so Antona Bogova nagradili leta 2003 s strokovno nagrado Lydie Wisiakove za vlogo Solorja v Bajaderi. V obrazložitvi so med drugim zapisali: »Pred skoraj desetimi leti je mariborski balet dobil mladega plesalca, ki se je s časom dokazal kot fenomen na slovenskih

Vabila

Vabimo na Izbrani koncert s slovenskimi baletnimi solisti s slovesno podelitvijo strokovnih nagrad Društva baletnih umetnikov Slovenije za leto 2005, ki bo v SNG Opera in balet Ljubljana dne 15. maja 2006 ob 19.30 uri.

Vabimo na ogled letošnje predstavitve učencev in dijakov ljubljanske baletne šole, ki bo v nedeljo, 23. aprila, in v ponedeljek, 24. aprila 2006, v Ljubljanski operi.

Vabimo k vpisu v Baletno in Srednjo baletno šolo (umetniško gimnazijo) Maribor v predšolske razrede (6 do 9 let) in v baletno šolo (dekleta od 10. do 13. leta, fantje od 10. do 16. leta). Vpisovanje bo potekalo na Srednji glasbeni in baletni šoli v Mariboru, Mladinska ulica 12, in na dislociranih oddelkih na Taboru, v Slovenski Bistrici in v Lenartu 24. maja ob 16. uri.

Vabimo k vpisu v Baletno in Srednjo baletno šolo (umetniško gimnazijo) Ljubljana v plesne pripravnice (6 do 8 let) in v baletno šolo (dekleta do 11. leta in fantje do 14. leta). Vpisovanje bo potekalo na Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani, Turjaška ulica 2, 26. maja ob 16. uri, 27. maja ob 9. uri, 16. junija ob 9. in 16. uri ter 24. avgusta (samo za prosta mesta) ob 9. in 16. uri.

odrih in se razvil v nesporno najboljšega baletnega plesalca v tem delu Evrope.«

V sezonah 2004/2005 in 2005/2006 je Anton Bogov v mariborskem gledališču ustvaril dve izjemni plesni kreaciji, ki s svojo raznolikostjo in kontrastnostjo samo še potrjujeta širok razpon umetniške moči Antona Bogova. V uspešnici sodobnega baleta Grk Zorba, ki velja za najuspešnejši balet 20. stoletja, je Anton Bogov upodobil lik Johna, v klasičnem baletu Labodje jezero pa vlogo princa Siegfrieda. Obe vlogi, kakorkoli raznovrstni in celo neprimerljivi, družijo eno: vrhunska tehnično brezhibna in umetniško dovršena izvedba. Bogov je z vlogama dokazal umetniško zrelost in redko videno umetniško stabilnost.

Našteto nesporno dokazuje, da ima mariborski in slovenski balet v Antonu Bogovu zrelega, karizmatičnega plesalca svetovnega formata, ki s svojo osupljivo plesno prisotnostjo in svojimi umetniškimi »bravurami« bogati in inspirira slovenski baletni prostor.

V družbi z nagrajencem (od leve): Edward Clug (vodja baleta SNG Maribor), Edi Dežman, Vojko Vidmar, Bojana Hinteregger, Anton Bogov, Ljiljana Keča Rošker, Mojca Hinteregger, Danilo Rošker (direktor SNG Opera in balet) in Iko Otrin

Dejavnosti

društva

Učne ure o baletu

Člani društva baletnih umetnikov Slovenije že več let odstirajo nadebudni mladeži tančice, ki zastirajo svet baletne umetnosti in njene skrivnosti. Predstavitvene učne ure, ki so jih v štajerski regiji poimenovali Prerez skozi zgodovino baleta in jih vodita Bojana Hinteregger in Edi Dežman, v ljubljanski regiji vodita Sonja Kerin in Tanja Pavlič (Pezdir) pod naslovom Pogled v baletni svet in nastajajo s sodelovanjem z Zvezo glasbene mladine Slovenije.

V mesecu decembru 2005 smo jih izvedli sedem. Poleg mari-borskih predstavitev na OŠ Gustav Šilih, OŠ Martin Konšak in OŠ Ivan Cankar, smo za miklavževo podarili urico baletne umetnosti tudi novoodprtemu Psihiatričnemu oddelku v Splošni bolnici Maribor ter v predbožičnem času še na OŠ Vrhovci v Ljubljani.

Foto Vojko Vidmar

Prvi pomladni dan v Laškem

V letošnjem letu smo najprej obiskali otroke na osnovni šoli v obmejni Vinici, na prvi pomladanski dan pa omogočili, da so pokukali v baletni svet tudi otroci iz Laškega, ki so trikrat napolnili tamkajšnji Kulturni center do zadnjega kotička.

Prejeli

smo

Potem ko je na pobudo plesne pedagoginje in koreografke Ane Vovk Pezdir 15. januarja 2005 v Celju luč sveta zagledala 1. Revija klasično baletnih šol in društev Slovenije in je bil s strani pobudnice izrečen nepozabni stavek: »Vsak otrok ima pravico zaživeti svoje želje in sanje po srečanju z baletom,« se je po letu dni zgodila 2. Revija.

Alenka Tomc

2. Revija klasično-baletnih šol in društev Slovenije

2. Revija klasično-baletnih šol in društev je bila v soboto, 21. januarja 2006, v Kosovelovem domu v Sežani. V sodelovanju s študijsko skupino za balet Zavoda RS za šolstvo jo je izvrstno organizacijsko izvedlo Društvo ljubiteljev baleta iz Divače. Prireditev je strokovno podprlo tudi Društvo baletnih umetnikov Slovenije. Na razpis, objavljen v oktobru 2005, se je odzvalo 20 skupin udeležencev. Organizacija je bila v rokah Dobrivoja Subiča, Vesne Rems in Alenke Tomc. Pri vsebinskem delu je sodelovala Ana Vovk Pezdir, plakat in priznanja je oblikovala Julija Bartol. Na predstavi je v tonski kabini pomagala Lidija Žefran. Ostala izvedba je bila v rokah tehnične ekipe Kosovelovega doma.

Po nagovoru predsednika DBUS Vojka Vidmarja in župana Divače Rajka Vojtkovszkega je na odru zaplesalo 281 plesalk in 8 plesalcev starih od 8 do 19 let iz 20 različnih krajev in mest, kjer poučujemo klasični balet. Sodelovali so: baletna oddelka SGBŠ Ljubljane in Maribora, baletni oddelki glasbenih šol iz Ajdovščine, Ilirske Bistrice, Jesenic, Kočevja, Litije-Šmartnega, Nove Gorice, Postojne, Ptuja, Slovenske Bistrice, Slovenskih Konjic, Zagorja, zasebne šole Harlekin, Pirueta, Saša in Stevens, baletna skupina Metulj piranskega kulturnega društva, Društvo prijateljev baleta Bled in Društvo ljubiteljev baletne umetnosti Divača. Triindvajset učiteljev je pripravilo 39 plesnih točk na 128 minut glasbe različnih stilov. Prireditev, sestavljena iz treh delov, je trajala tri ure in jo je snemal Jože Žiher. Posnetek je mogoče dobiti v VHS ali DVD obliki.

Videti in doživeti urejeni vrvež za odrom, ko so se otroci in mladostniki z vso resnostjo pripravljali na nastop, je poplača-

lo napore priprav. Še prijetneje pa jih je bilo videti med plesom na odru. Tako veliko število mladih plesalcev, ki z veseljem in žarom pleše, nas obvezuje, da poskrbimo za njihov razvoj, da jim ponudimo možnost uživati v baletu, pa naj si bo to kot gledalci ali plesalci, ki jim bo to v življenju zapolnjevalo prosti čas ali pa izpolnilo poklicne želje.

Kosovelov dom je pokal po sivih. Skrb, kam z otroki po garderobah, se je z nastajajočo gnečo pred začetkom prireditve, razblinila. Žal ni bilo prostora za vse, ki so si prireditev želeli ogledati. Druženje je imelo namen, da se otroci tudi gledajo, kar pa žal zaradi velikega števila gledalcev ni bilo mogoče.

Kako naprej? Revija prerašča lokalne okvire. Lani je 1. reviji namenil veliko pozornosti celjski tisk in je bil poudarek na domačih ustvarjalcih, letos se je to zgodilo na Primorskem. Prireditev postaja zanimiva in pomembna. Zato je potrebno postaviti širše temelje za njeno delovanje, ki bodo manj občutljivi na lokalna dogajanja. Kdaj in kje bo naslednja revija, je odvisno od nas samih. Okrilje Zavoda za šolstvo postaja nezanesljivo in v prihodnosti bo potrebno strniti naše vrste in organizirati naše delo tako, da bo uresničevalo naše želje, potrebe in vizije o razvoju baletnega izobraževanja.

Biti zraven ali ne, postaja pomembno. Tako razumem odziv sežanskega društva, ki je prepozno izvedelo za revijo, potem pa s člankom »Balet z napako« v časopisu Primorske novice, očrnilo organizatorja. Žal so bralci ostali brez pojasnil, saj mojega odgovora na članek v časopisu niso objavili.

Foto Vojko Vidmar

Članice Društva ljubiteljev baleta Divača

Od baletnega solista do projektanta stockholmske podzemne infrastrukture

Raša Benedik

Leta 1930 rojeni Ljubljčan Raša Benedik, ki zdaj že dolgo časa živi na Švedskem, se še vedno rad vrača domov. Ob enem njegovih obiskov je vzniknila ideja, da ga poprosim za podatke o njegovi življenjski poti ter umetniški in znanstveni kariери. Ljubljanski balet se je namreč lahko ponašal kar z nekaj solisti, ki so poleg baletne šole končali tudi univerzitetni študij, Raša pa zavzema med njimi posebno mesto, ker je po baletu uspel kot vrhunski strokovnjak v Skandinaviji.

Leta 1949 je maturiral na klasični gimnaziji v Ljubljani in se vpisal na oddelek za montanistiko in metalurgijo tehnične fakultete Univerze v Ljubljani. Študij je zaključil leta 1965 kot univ. dipl. inž. rudarstva s specializacijo globinsko vrtnanje pri prof. dr. ing. Viktor Kersniču.

Hkrati je začel šolanje na Baletni šoli v Ljubljani, ki jo je zaključil leta 1957 v razredu prof. Nadje Murašove. Že med šolanjem je leta 1953 postal honorarni član ljubljanskega Baleta, leto pozneje pa je dobil stalni angažma in začel dobivati manjše solistične vloge v operah *Faust*, *Soročinski sejem*, *Prodana nevesta* in v baletih *Amazonke*, *Fantastična prodajalna*, *Ohridska legenda*, *Ljubezen in pravda*, *Lepa Vida*, *Triptihon*. Njegova prva večja vloga je bila leta 1957 v *Rondoju o zlatem teletu*, kjer je alterniral z Mojmirjem Lasanom v vlogi Mladeniča, v *Labodjem jezeru* je bil solist v španskem plesu in mazurki, v *Princesi Turandot* Bog vojne, leta 1959 je bil v *Pepelki* Plesni mojster in solist v mazurki, v baletu *Daphnis in Chloë* pa je plesal naslovno vlogo Daphnisa, ki je bila razdeljena med tri plesalce.

Leta 1960 se je odločil, da nadaljuje baletno kariero v tujini in za nekaj časa prekine svoj študij. Po različnih ovirah, ki so marsikomu preprečevale odhod iz države, mu je Uprava za notranje zadeve na podlagi posredovanja Švedske ambasade v Beogradu le odobrila vizum za potovanje na Švedsko, kjer je septembra 1960 dobil solistični angažma v Mestnem gledališču v Malmöju (Malmö Stadsteater). Tam je ostal dve leti in v poletnih mesecih gostoval s Folkparkteatrom po skoraj vsej Švedski. Julija 1962 je dobil angažma v Velikem gledališču (Stora Teater) v Göteborgu kot prvi baletni solist in plesni inštruktor in tam ostal do julija 1964. Isto leto je gostoval še v Norveški operi (Norsk Opera) v Oslu. Med drugim je v tem času pomagal tudi svojim kolegom Vlasti Dedoviču in Magdi Vrhovec, da sta dobila baletni angažma na Švedskem.

V Skandinaviji je plesal v baletih (*Sonata* – Gade, *Klavirski koncert* – Stravinski, *Peter in volk* – Prokofjev, *Irene Holm* – Roman, *Flygande Trumman*–Söderlund, *Deset črnih dečkov*–Riedel, *Labirint* – Lumbye in Roman, *Dnevnik ene balerine* – Offenbach, *Jazzbalett* – Johansson), operah, operetah in muzikalih. Bil je partner znanim v Skandinaviji delujočim primabalerinam kot npr. Kirsten Ralov, Else Marianne von Rosen, Inga Bergren Kruuse av Verchov, Lilvi Walman, Edith Allard (USA) in Nina Gabaj.

Leta 1964 se je vrnil v Ljubljano, da dokonča študij montanistike. Hkrati je kot gost plesal v *Trnuljčici* enega od štirih princev, ki plešejo s Trnuljčico sloviti adagio z rožami. V televizijski priredbi Stravinskega baleta *Lisica zvitorepka* je plesal vlogo Koštruna, na povabilo Majne Sevnik je isto leto koreografiral še prvi jazzbalet za slovensko televizijo.

Po diplomi oktobra 1965 je dobil zaposlitev kot rudarski inženir pri rudarskem podjetju Boliden Mining Company v severni Švedski. Rudarska družba mu je omogočila podiplomske študije hribinske mehanike na Norveški tehnični visoki šoli v Trondheimu, računalniške tehnike na Kraljevi tehnični visoki šoli v Stockholmu (KTH) in specializacijo za razstreljevalno tehnologijo pri podjetju Nitro Nobel v Gyttorpu. Pri Boliden Co. je bil sprva vodja sekcije za razstreljevanje pri centralnem oddelku za tehnični razvoj in pozneje vodja centralnega oddelka za hribinsko mehaniko.

Leta 1972 je sprejel mesto rudarskega svetovalca pri firmi Sven Tyrén AB v Stockholmu. Od leta 1978 do 1993 je deloval v Tyréns Företagsgrupp AB v Stockholmu, nato pa do upokojitve leta 1995 v Tyréns AB Stockholm, kjer še vedno dela pogodbeno kot vrhunski strokovnjak za hribinsko mehaniko, inženirsko geologijo in tehniko temeljenja.

Sprva se je ukvarjal z rudarskimi projekti, kmalu pa se je povsem posvetil projektiranju in gradnji podzemnih objektov v trdnih hribinah. Vseh velikih projektov, pri katerih je sodeloval, je okrog 90 in zato ni mogoče naštetih vseh. Med drugim je sodeloval pri projektiranju in izgradnji podzemne železnice in podzemnih skladišč v Stockholmu, v Helsinkih in po severni Švedski, sanaciji prvega jedrskega reaktorja pod zemljo, južne in severne obvozne avtoceste, toplovodnega in hladnovodnega tunelskega omrežja v Stockholmu, naftnega skladišča v podzemnih kavernah v Lulei, 80 km dolgega tunela za pitno vodo v Bolmen-Perstorpu, podmorniške baze v Libiji, železniškega tunela Älvsby–Boden, cestnega tunela in obvozne ceste v Linköpingu, toplovodnih tunelov v Södertälju, podzemne parkirne garaže za zimsko olimpijado v Åreju, avtocestnega tunela v Göteborgu, podzemne kaverne za Kraljevo knjižnico v Stockholmu, stockholmsko Centralno zaščito (RC STO) itd.

Pri švedski Upravi cest (Vägvärket), švedski Telekomunikaciji (TeliaSonera AB) in stockholmski Energetiki (Fortum AB) je bil projektni preiskovalec in geotehnološki svetovalec.

O kompliciranih gradnjah tunelov, geotehnoloških razvojnih projektih in rezultatih geotehničnih raziskav je prispeval članke v strokovne revije švedske rudarske zbornice, švedskega inštituta za raziskave in geotehnologijo, v publikacije švedskega sklada BeFo in v mednarodne revije World Mining, Felsbau itd.

O unikatnih projektih in njihovih praktičnih izvedbah ter o izgradnji geotehnoloških objektov je predaval in poročal na simpozijih inštituta za rudarstvo v Londonu, v Ljubljani (dvakrat leta 1992 in 2004), v Salzburgu, na Espooju na Finskem, v Washingtonu in na mednarodnih kongresih v Montreuxu in Firencah. Poleg tega je član Newyorške akademije znanosti (New York Academy of Sciences), Mednarodnega združenja za mehaniko hribin (International Society for Rockmechanics), švedskega združenja za izgradnjo minitunelov, švedskega svetovalnega društva in švedskega geološkega društva.

Raša Benedik je nedvomno eden tistih Slovencev, na katerih uspehe v svetu smo lahko ponosni. Eden tistih, ki dokazujejo, da imamo tudi Slovenci vrhunske strokovnjake. Potem ko se je v Skandinaviji najprej uveljavil kot baletni solist, je dokazal, da je lahko enako, če ne še bolj uspešen tudi na raziskovalnem tehnološkem področju in da še po njegovi upokojitvi visoko cenijo njegove izkušnje in znanje.

Henrik Neubauer

Labodje jezero/španski ples, Ljubljana 1956 – Raša Benedik, Stane Leben, Andrej Konrad, Jaka Hafner, Breda Šmid

Privatni arhiv Breda Šmid

Glasbeni pedagog, dolgoletni sekretar TEMSIG-a (Komisija za tekmovanja mladih slovenskih glasbenikov in baletnih plesalcev) pri Svetu za glasbeno izobraževanje RS in nekdanji baletni plesalec **Sodja Lovro**, pobudnik za organizacijo tekmovanj mladih slovenskih baletnih plesalcev, ki so se leta 1993 pridružila tedaj že obstoječim tekmovanjem mladih glasbenikov, je decembra prejel visoko avstrijsko odlikovanje.

Slovenska tiskovna agencija je 21. decembra 2005 poročala: Republika Avstrija je prof. Lovru Sodji za zasluge za sodelovanje na področju kulture med Avstrijo in Slovenijo podelila avstrijski častni križ za znanost in umetnost. Odlikovanje je lavreatu na današnji slovesnosti v avstrijski rezidenci izročil avstrijski veleposlanik v Ljubljani Valentin Inzko, so sporočili z veleposlaništva. Veleposlanik Inzko se je Sodji zahvalil za dolgoletno in požrtvovalno delo na področju glasbe, s katerim je na svojstven način prispeval k boljšemu in poglobljenemu razumevanju med narodoma z obeh strani Karavank. Kot je dejal, prav delo Lovra Sodje ponazarja dejstvo, da glasba ne pozna meja in da ta univerzalni jezik najlažje najde svojo pot do človeških src. Lovro Sodja je organiziral več koncertov avstrijskih glasbenikov v Sloveniji, pa tudi koncert slovenskih glasbenikov z avstrijske Koroške v Slovenski filharmoniji. Med letoma 1986 in 1999 je bil pedagoški vodja Glasbene šole na avstrijskem Koroškem. Svoje izkušnje in spoznanja je strnil v knjigi *Mojih dvajset glasbenih let na Koroškem*, ki je izšla pri Mohorjevi v Celovcu, povzema delovanje Lovra Sodje utemeljitev nagrade.

V informacijo dodajamo, da je bil leta 2005 Lovro Sodja razrešen s funkcije sekretarja TEMSIG-a.

Nove

knjige

Založba Forma 7 je izdala knjigo avtorice Judith Mackrell z naslovom **Razumevanje plesa**.

Avtorica, ki je plesna kritičarka angleškega časopisa Guardian, v knjigi zastavi svojo tezo, da je govorica telesa na neki način bogatejša od govorice drugih umetnosti in dodaja: »Edina in osnovna veščina, ki jo potrebujemo za razumevanje plesa, je radovednost o dogodku – pripravljenost, da dovolimo gibu, da se poigra z našimi čutili, da njegovi ritmi napolnijo naš utrip in da se njegove podobe razprostrejo po naši domišljiji.«

Avtorica v knjigi z obilico podatkov odpira široka področja pogledov na najrazličnejše zvrsti plesa, njihov razvoj in nastajanje in bralcu skozi včasih hudomušen način odpira možnost, da

jih sooči z lastnimi pogledi in izkušnjami. Na ta način mu ponudi možnost, da v izbranih trenutkih odkrije »temeljno skrivnost« plesno-baletne umetnosti, ki se v končni fazi nahaja izključno v nas samih.

Založba ponuja članom Društva baletnih umetnikov Slovenije popust pri nakupu knjige z direktnim naročilom na založbo. Redna cena znaša 4.900 SIT. Člani pa jo dobijo za 3.900 SIT (DDV in poština sta vključeni). Naslov: Založba 7, Koprška 94, 1000 Ljubljana, tel.: (01) 2572 171 in E-mail: forma7@siol.net.

Ob 50-letnici Pomorskega muzeja »Sergeja Mašere« v Piranu smo se udeležili predstavitve razkošne muzejske publikacije z naslovom **Odprti k morju**, ki je posvečena baletnemu paru Pii in Pinu Mlakarju, donatorjema prve muzejske jadrnice »Galeb«, ki sta jo podarila muzeju. Kot rdeča nit se skozi vrsto izjemno zanimivih podatkov v knjigi »vijejo« odlomki iz pomorskega dnevnika, ki ga je Pia Mlakar vzorno vodila vsa dolga desetletja skupnega jadranja s partnerjem Pinom in njunimi otroki. Sedaj, ko so obnovitvena dela na jadrnici zaključena, jadrnalna ekipa muzeja dosega na tekmovanjih izjemne rezultate, ki segajo prav v sam vrh.

Naslovnica knjige

Pia in Pino Mlakar v mornarskih časih

Foto Vojko Vidmar

Stane Leben 2004

Stane Leben

(Ljubljana, 4. VII. 1938 – Zagreb, 6. II. 2006)

Stane Leben je začel svojo baletno pot v Ljubljani že leta 1956 – še med šolanjem v razredu Nadje Murašove, katerega je zaključil leta 1958. Od leta 1960 je začel dobivati solistične vloge v Othellu (Cassio), Žar ptici (Kašček) in Iluzijah (Slikar). Leta 1962 so ga ob vrnitvi z uspešne avdicije na Švedskem pregovorili, da je ostal v Zagrebu in še v isti sezoni vskočil v vlogo Pentheasa v baletu Bakantice G. Sicilianosa, ki so jo takoj označili kot »izrazno seriozno kreacijo«¹, ter postal solist in nato prvak zagrebškega Baleta.

V Zagrebu je nadaljeval svojo uspešno kariero. Že leta 1963 je plesal eno naslovnih vlog v Helotih (I. Brkanović). Kritika ga je takoj opazila in Branka Rakić je napisala: »Presenečenje je novi plesalec Stane Leben, možat in tehnično dovršen. Od njega lahko še veliko pričakujemo«². Med njegovimi največjimi uspehi je bila leta 1964 vloga Mercutia v Parličevem Romeu in Juliji, ko ga je Nenad Turkalj opisal: »Veliko simpatij publike je upravičeno požel Mercutio Staneta Lebna, ker je plesalec s svojo sebnostjo skoraj prerasel koreografsko postavitev lika«³. Turkalj je poročal še o gostovanju v Salzburgu, kjer pravi: »Izstopal je Mercutio Staneta Lebna, plesalca, ki s prvim prihodom na oder osupne gledalce z avtentičnim doživljanjem mladostnega poleta, bogato variiranega z mimiko, z zoperstavljanjem umiranju, in bil na odprtem odru nagrajen z burnim aplavzom«⁴.

Sledile so vloge v baletih Legenda o Jožefu – Angel, Človek pred zrcalom, Giselle – Albert in kmečki pas de deux, Zapuščene, Klasična simfonija, Pulcinella, Trnuljčica – Modra ptica, Licitarsko srce – Fant, Peter Pan, Labodje jezero – Norec, Beno, Rothbart, Silfide, Vrag na vasi – Mirko, Stric, ponovno Romeo in Julija – Romeo, Paris, Pater Lorenzo, Pepelka – Sestra, Obuti maček in še vrsta drugih večjih in manjših vlog.

Stane Leben se je uveljavil tudi na mednarodnem področju – več let je nastopal kot solist v skupini Carle Fracci v Italiji, pa na festivalu v Bregenzu v Avstriji, nastopal je v Teatro Verdi v Trstu, v Teatro La Fenice v Benetkah, v Bologni, Parizu, Mainzu, na Festivalu du Marais in na Nizozemskem.

Še med plesno kariero je začel asistirati koreografom, ki so prihajali v Zagreb, najprej W. Orlikowskemu, kateremu je pomagal tudi v Bregenzu, potem pa še R. Zaharovu, M. Miškoviću, O. Danovskemu, D. Parliču, P. Mlakarju, M. Vikiću in drugim. Leta 1978 je dobil naziv baletni mojster. Upokojil se je leta 1988, nakar je bil še dve leti baletni mojster, v Drami HNK pa koreograf scenskega gibanja. Več let je bil član umet-

niškega sveta Hrvaškega narodnega gledališča v Zagrebu in tudi predsednik Umetniškega sveta baleta. Staneta Lebna uvrščajo za njegov prispevek k vrhuncem zagrebškega baleta, med tiste baletne plesalce, ki so se afirmirali v velikih solističnih vlogah⁵, medtem ko so v »Novem odmevu« v intervjuju pod naslovom »Stane Leben, življenje posvečeno plesu« upravičeno zapisali, da »spada Stane Leben med številne slovenske umetnike, ki so svoj talent podarili hrvaški kulturni sceni«⁶. Te besede si je slovenski umetnik zaslužil s svojim 32-letnim nastopanjem, z ocenami, ki jih je dobival in uspehi, ki jih je imel pri občinstvu doma in drugod.

Od svojega prvaka so se v Zagrebu zadnjič poslovili 13. februarja letos.

Dr. Henrik Neubauer

¹ Vjesnik, Zagreb 8. 10. 1963 – A. Tomašek

² Telegram, Zagreb 22. 3. 1963 – Branka Rakić

³ Večernji list, Zagreb 1. 6. 1954 – Nenad Turkalj

⁴ Telegram, Zagreb 21. 8. 1964 – Nenad Turkalj

⁵ 125 godina profesionalnog baleta u Hrvatskoj, str. 19

⁶ Novi odmevi, Zagreb br. 17, junij 2002 – Polona Jurinić: Stane Leben, življenje posvečeno plesu, str. 13

Stanetu v slovo

Teško opisljiva je bolečina, ki se nas dotakne, ko se zavemo dejstva, da je neločljivi del življenja tudi smrt, s katero se dopolnijo naša tuzemska hrepenenja, radosti in bolečine. Dragi naš Stane, poskušamo verjeti, da vendarle ne umremo, dokler živimo v enem samem spominu. In ti živiš in boš živel v spominih mnogih kot eden tistih, ki so k nam v Ljubljano, na naš baletni oder, prinesli nadarjenost, neprecenljivo disciplino, vestnost in hkrati očarljivo prijateljstvo, duhovitost in iskričnost. Živeli smo skupaj – se skupaj potili za odrom in na njem, skupaj smo se zabavali, skupaj jedli v našem »delavskem domu« in bili – danes to ni več moderno reči – resnično vsi za enega, eden za vse. Bistro, strogo in hkrati dobrotljivo oko našega Pina Mlakarja nas je spremljalo vsepovsod in zaznamovalo naša življenja.

Z vztrajnostjo in predanostjo tej naši malo nori a neizmerno lepi baletni čarovniji si iz zбора kmalu »priplesal« do manjših solističnih vlog. Ostajaš v spominih na Španski ples v Labodjem jezeru, Rondo o zlatem teletu bi bil brez tebe drugačen, tudi Pepelka in Naše ljubljeno mesto. Navdušil si s Kaščekjem v Ognjeni ptici in v Iluzijah potrdil, da si izbral pravo pot – pot baletnega plesalca, ki je naporna, a neizmerno lepa.

Ko si odšel v Zagreb, ni bilo več tako kot nekoč. Pogrešali smo te in se hkrati veselili uspehov v tvojem novem plesnem domovanju in navijali za srečo v tvojem zasebnem svetu. Tudi v Zagrebu si svoje solistične vloge odplesal s tebi značilno natančnostjo in predanostjo in zaznamoval hrvaški balet tudi kot izvrsten asistent. Ustvaril si si dom, se pogumno boril z boleznijo in najhujšimi preizkušnjami, a kljub temu znal tolažiti in nasmejati tiste srečneže, ki smo bili tako ali drugače vpeti v tvoje svetove. In tako je lažje verjeti, da mrtvi pravzaprav niso mrtvi, so le nekeje daleč, daleč ...

Od tebe, dragi Stane, se spoštljivo poslavlja tudi gospod Pino Mlakar in ti sporoča:

Dragi naš Stane Leben, čeprav si kmalu zamenjal ljubljanski balet z zagrebškim, si ostal z nami in vedno smo bili ponosni nate. Ko si kot solist promoviral celovečerni balet Heloti v prazivredbi, si upodobil enega od treh junakov – borcev za človeka, njegovo dostojanstvo, svobodo. ELEUTERIA je vzklikal pevski zbor Šeste Brkičeve glasbene stvaritve. Gledališko občinstvo predstave ni dobro sprejelo; ni razumelo moderne baletne govorice in zate je to pomenilo prvo grenko odrsko razočaranje. Še hujše trpljenje pa ti je naložila tvoja bolezen. Toda hrabro si nosil vse življenjske težave, kar nas je in nas še vedno napolnjuje z globokim spoštovanjem do tvoje osebnosti. V trenutku slovesa ob grobu kličem tebi, dragi Stane: Počivaj v miru ... svetla luč naj te spremlja ... Pino Mlakar.

Trinajstega februarja dvatisočšestega.

Ostajamo tvoji poklicni in življenjski prijatelji. Hvala, ker smo to lahko bili in smo.

Iskreno sožalje vsem, ki ste bili del Stanetovih umetniških sanj in iluzij, pa tudi njegovih življenjskih radosti in bolečin.

Z iskrenim spoštovanjem prijatelji in člani Društva baletnih umetnikov Slovenije! Ljubljana te pozdravlja, dragi Stane!

*Pino Mlakar
Janez Mejač*

Privatni arhiv Breda Šmid

Othello, Ljubljana 1961 – Stane Leben in Breda Šmid

Drobne

novice

■ Srečanja slovenskih upokojenih baletnih umetnikov

V predbožičnem in prednovoletnem času (18. oziroma 20. XII. 2005) smo se ponovno zbrali upokojeni baletni umetniki v ljubljanski in mariborski regiji in »prešteli svoje vrste«. In kot že leto prej so ponovno vzvavalovali spomini, se našle izgubljene misli in pozabljene »slike«. Zelo razveseljivo je to, da se vedno najde še kakšen »nov«, ki je bil že dalj časa skrit očem nekdanjih kolegov. Poznamo pa tudi redke posameznike, ki jim še ni uspelo »preleteti« starih teatarskih zamer ali so našli popolnoma nova interesna področja in pozabili na dolgoletne »soborce«, a smo optimisti in jih z veseljem pričakujemo v svojem krogu ... »Pomen teh naših srečanj in povezovanj očitno bolje razumejo tisti ta' stari«, se je razhudil eden s krajšim upokojenskim stažem v Ljubljani, ki se je zaman oziral po svojih upokojenih generacijskih kolegih, a se je z drugimi kasneje dobro ujel.

Foto Vojko Vidmar

Upokojeni baletni umetniki ljubljanske regije

■ Dijakinje 4. letnika Srednje baletne šole Ljubljana Maja, Maša, Dominika, Tamara, Liza in Alena, so za materinski dan oblikovale in darovale baletni večer v Kulturnem domu v Lokvi pri Divači. Program so sestavljale krajše koreografije klasičnega in sodobnega baleta ter karakterni plesi. Teden dni pred tem so sodelovale tudi v dobrodelnem programu v Ledina centru v Ljubljani, ki je uspešno omogočil izboljšavo pogojev za šolanje hendikapiranih, in s tem namensko učenki Jerneji nadaljevanje šolanja s svojimi dosedanjimi sošolkami in sošolci.

Foto Vojko Vidmar

Maturantke Srednje baletne šole v Lokvi pri Divači

■ New York City – Aprila 2006 bodo potekale slavnosti v počastitev 80-letnice najstarejše plesne skupine v Ameriki – **Martha Graham Dance Company**. 18. aprila, točno 80 let po svoji prvi uprizoritvi leta 1926 v 46th Street Theater (današnji Richard Rodgers Theater), je bila na programu gala predstava z 19-člansko skupino in gosti. Častni povabljenec je legendarni baletni plesalec Mihail Barišnikov.

Circe – Martha Graham Dance Company – Tadej Brdnik, Gary Balbraith

■ V istem času, točneje 19. aprila 2006, je bila v Monacu svečana baletna premiera **Les 20 Ans** v počastitev 20-letnice skupine **Les Ballets de Monte-Carlo** (koreografa Maillot in Cherkaoui), v kateri je do lanskega leta plesala tudi nekdanja solistka ljubljanskega baleta Ljiljana Perić Lambelet.

■ **X. Mednarodni festival koreografskih miniatur** v Narodnem pozorišču v Beogradu bo letos potekal v času od 10. do 14. maja 2006. Poleg kipca festivala bodo nagrajencem letos prvič podeljene tudi denarne nagrade.

Vredno

ogleda

Kulturni in umetniški programi TVS
Uredništvo za resno glasbo in balet

PROGRAM

Nedelja 23. 4. 2006, ob 21.00, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA / Mozartovo leto

- Mozartove minute, pr. 5'
- Preizkušanje Mozarta (nem. dok. odd.) pr. 60'
- Koncert iz cerkve sv. Štefana na Dunaju, 59'

Nedelja 30. 4. 2006, ob 21.00, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA / Mozartovo leto

- Pastoralna simfonija, L. van Beethoven / M. Šparemblek
- Balet SNG Opera in balet Ljubljana, pr. 41'

Nedelja 7. 5. 2006, ob 21.00, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA / Mozartovo leto

- Umetniki o Mozartu, pr. 5'
- Legendarne izvedbe, Veliki operni finali II, pr. 30'
- Mozart iz Ramallaha, pr. 32'

Nedelja 14. 5. 2006, ob 21.00, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA / Mozartovo leto

- Legendarne izvedbe, Friedrich Gulda & Claudio Abbado, pr. 26'
- Simfonija Jupiter, pr. 30'

Nedelja 21. 5. 2006, ob 21.00, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA / Mozartovo leto

- Maria Joao Pires, Pierre Boulez in Berlinski filharmoniki, pr. 36'
- Znani godalni kvarteti, pr. 20'

Nedelja 28. 5. 2006, ob 21.00, TVS2

UMETNOST GLASBE IN PLESA / Mozartovo leto

- Berlinski filharmoniki in Sir Simon Rattle, pr. 62'

Danica Dolinar

Urednica Uredništva za resno glasbo in balet

Glasilo izdaja DBUS

D B U S

Župančičeva 1

1000 Ljubljana

E-mail: dbus@email.si

<http://www.dbus.si>

Uradne ure:

sreda 8.00–9.30

Uredništvo: Izvršni odbor DBUS, zanj predsednik Vojko Vidmar

Tajnica: Sonja Kerin, telefon 040 465 161

Urednik: Vojko Vidmar

Oblikovanje: Neva Štemberger

Lektorstvo: Rudenka Nabergoj

Prevod: Mojca Brecljnik

Priprava za tisk: DELO Repro d. o. o.

Tisk: Tiskarna Lotos, Postojna